

М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті
Северо-Казахстанский университет имени М. Козыбаева

Математика және жаратылыстану ғылымдары факультеті
/Факультет математики и естественных наук
«География және экология» кафедрасы/ кафедра «География и экология»

БЕКІТЕМІН/УТВЕРЖДАЮ
Академиялық мәселелер жөніндегі Баскарма
мүшесі
Член Правления по академическим вопросам

[Signature]

А.Х. Нурпиева

«10» 04

2026 г.

ТАЛАШҚЕРЛЕРГЕ АРНАЛҒАН ҚАБЫЛДАУ ЕМТИХАНЫНЫҢ БАҒДАРЛАМАСЫ

6B01518 География білім беру бағдарлама бойынша
(орта және жоғары білім базасында)

ПРОГРАММА ВСТУПИТЕЛЬНЫХ ЭКЗАМЕНОВ ДЛЯ АБИТУРИЕНТОВ
(на базе среднего и высшего образования)
по образовательной программе 6B01518 География

Петропавл 2026 ж./ Петропавловск 2026 г.

Программа разработана:

1. Доскенова Б.Б., зав. кафедрой «География и экология»
2. Шурр А.В., ст. преподаватель

Рассмотрена и рекомендовано к утверждению на заседаниях:

Академического совета университета

протокол № 11 «20» апреля 2026 г.

Председатель АС университета Нурпеисова А.Х.

Совет Факультета математики и естественных наук по АК

протокол № 4 «27» марта 2026 г.

Председатель совета по качеству факультета

 Маратова А.С.

Кафедра «География и экология»

протокол № 7 «26» февраля 2026 г.

Заведующий кафедрой

 Доскенова Б.Б.

Цели и задачи:

- 1.определить уровень подготовки абитуриентов по географическим дисциплинам для признания эквивалентности и равнозначности уровня образования для обучения по образовательной программе 6В01506 «География».
- 2.Определить направление тематики научно-исследовательской работы будущего студента.

Структура и критерии оценивания собеседования

Вступительное собеседование проводится в офлайн формате.

1. Структура.

1. Перечень вопросов по дисциплине «Введение в педагогическую деятельность».
2. Перечень вопросов по дисциплине «Общее землеведение».
3. Перечень вопросов по дисциплине «География почв с основами почвоведения»
4. Перечень вопросов по дисциплине «Учение о литосфере».
5. Перечень вопросов по дисциплине «Основы картографии в школе».

Время, отводимое на подготовку абитуриента к устному ответу по данному вопросу не превышает 20 минут. После завершения подготовки абитуриент отвечает на вопрос и на дополнительные и/или уточняющие вопросы членов комиссии (не более 15 минут), соблюдением установленной очередности.

2. Критерии оценивания собеседования

№	Группа вопросов	Баллы
1	Полный развернутый ответ	1-10
2	Умение выделять существенные и несущественные признаки и причинно-следственные связи	1-10
	Итого	20

Минимальное количество баллов подтверждающее успешное прохождение собеседования – 20 баллов.

3. Вопросы для проведения собеседования по образовательной программе 6В01518 География

- на базе среднего образования

По дисциплине Введение в педагогическую деятельность».

Особенности образования и его роль в современных социокультурных условиях. Личность будущего учителя и ее проблемы в современном обществе. Требования к личности учителя географии. Общая характеристика педагогической профессии. Общение как основа педагогической деятельности.

По дисциплине «Общее землеведение».

Понятие «атмосфера», ее границы. Состав и строение атмосферы. Циркуляция атмосферы. Понятие «гидросфера». Круговорот воды, его основные звенья. Свойства воды. Мировой океан, его составные части. Литосфера Земли. Общие сведения о рельефе. Классификация рельефа. Основные закономерности размещения мегарельефа Земли.

По дисциплине «География почв с основами почвоведения».

Понятие о почве. Роль почвы в природе и обществе. Химический состав почв. Формы соединений химических элементов в почве. Атмосфера и климатические условия как фактор почвообразования. Организмы как фактор почвообразования. Почвообразующие породы как фактор почвообразования. Рельеф как фактор почвообразования.

По дисциплине «Учение о литосфере».

Процессы, факторы и условия рельефообразования. Климат как условие и фактор рельефообразования. Общие представления о рельефе. Типы, формы и элементы рельефа. Классификация форм рельефа. Общие представления о магматизме и вулканизме. География проявления и размещения вулканизма.

По дисциплине «Основы картографии в школе»

Определение географической карты и ее основные свойства. Элементы географической карты. Масштаб географической карты, виды масштабов. Система географических координат. Определение географических координат по карте. Классификация карт по содержанию, масштабу, охвату территории, способу использования и др. Картографические проекции и их виды. Картографические знаки и их функции.

- на базе высшего образования

По дисциплине «Введение в педагогическую деятельность».

Педагогическая деятельность, ее ценностные характеристики. Концепция личностно ориентированного образования и компетентностного подхода к педагогической деятельности. Педагог как ведущий участник учебно-воспитательного процесса в учреждениях образования разного уровня и типа. Непрерывное образование как фактор профессиональной востребованности личности и условие реализации компетентностного подхода в подготовки будущего специалиста.

По дисциплине «Общее землеведение».

Строение, своеобразие географической оболочки. Географическая оболочка. Космические и планетарные факторы формирования географической оболочки. Широтная зональность и высотная поясность. Человек и географическая оболочка. Закономерности географической оболочки.

По дисциплине «География почв с основами почвоведения».

Морфология и структура почв. Классификация гранулометрического состава почв. Генетическое и экологическое значение гранулометрического состава почв. и скелетного состава почв. Состав и свойства минеральной части почвы: первичные и вторичные минералы. Природа почвенной кислотности и щелочности. Экологическое значение кислотности и щелочности почв. Понятие о мелиорации почв. Классификация, таксономия и номенклатура почв. Закономерности географического распространения почв.

По дисциплине «Учение о литосфере».

Эндогенный морфогенез. Общее представление о геоструктурах. Основные тектонические структуры материков. Рельеф как результат взаимодействия эндогенных и экзогенных процессов. Зональность и аazonальность рельефа и рельефообразующих процессов. Основные типы морфоструктур и морфоскульптур. Особенности их географического размещения. Выветривание горных пород как важнейший фактор рельефообразования. Типы выветривания, особенности его географического проявления.

По дисциплине «Основы картографии в школе».

Понятие о картографических проекциях. Применение метода проектирования для перехода от физической поверхности Земли к плоскости. Искажения в картографических

проекциях длин, углов и площадей. Эллипс искажений. Классификация проекций по виду меридианов и параллелей нормальной сетки. Азимутальные, конические и цилиндрические проекции. Основные группы картографических знаков. Виды картографической генерализации.

- иностранные граждане

По дисциплине «Введение в педагогическую деятельность».

Система образования Республики Казахстан. Государственная программа развития образования до 2025 года. Основные тенденции развития системы образования в РК. Развитие системы инклюзивного образования в РК. Актуальные проблемы в системе образования Республики Казахстан.

По дисциплине «Общее землеведение».

Вклад казахстанских ученых в развитие географической науки. Проявление широтной поясности и высотная зональности на территории Казахстана. Основные ландшафты Казахстана.

По дисциплине «География почв с основами почвоведения».

История развития почвоведения в Казахстане. Типы почв на территории Казахстана и их характеристика: чернозем южный, малогумусный, чернозем обыкновенный, темно-каштановая почва, светло-каштановая почва, бурая пустынная почва, серо-бурая пустынная почва.

По дисциплине «Учение о литосфере».

Вклад казахстанских ученых в развитие знаний о литосфере. Закономерности формирования рельефа Казахстана. Рельеф территории Казахстана. Классификации морфоструктур Казахстана.

По дисциплине «Основы картографии в школе».

Классификация географических атласов по территории, назначению, способу использования. Национальные атласы. Национальный атлас Казахстана. Формы передачи иноязычных названий на карте.

Мақсаттары мен міндеттері:

1.6B01506 "География" білім беру бағдарламасы бойынша оқыту үшін білім деңгейінің баламалылығы мен баламалылығын тану үшін географиялық пәндер бойынша талапкерлерді даярлау деңгейін айқындау.

2.Болашақ студенттің ғылыми-зерттеу жұмысы тақырыбының бағытын анықтаңыз.

Әңгімелесуді бағалау құрылымы мен критерийлері

Кіріспе сұхбат офлайн форматта өткізіледі.

1. Құрылымы.

1. "Педагогикалық қызметке кіріспе" пәні бойынша сұрақтар тізбесі.
2. "Жалпы жертану" пәні бойынша сұрақтар тізбесі.
3. "Топырақтану негіздерімен топырақ географиясы" пәні бойынша сұрақтар тізбесі
4. "Литосфера туралы ілім" пәні бойынша сұрақтар тізбесі.
5. "Мектептегі картография негіздері" пәні бойынша сұрақтар тізбесі.

Талапкерді осы мәселе бойынша ауызша жауапқа дайындауға бөлінген уақыт 20 минуттан аспайды. Дайындық аяқталғаннан кейін талапкер сұраққа және Комиссия мүшелерінің қосымша және/немесе нақтылайтын сұрақтарына (15 минуттан аспайтын) белгіленген кезектілікті сақтай отырып жауап береді.

2. Сұхбатты бағалау критерийлері

№	Сұрақ тартобы	Ұпайлар
1	Толық кеңейтілген жауап	1-10
2	Маңызды және маңызды емес белгілерді және себеп-салдарлық байланыстарды ажырата білу	1-10
	Барлығы	20

Әңгімелесудің сәтті өткендігін растайтын ең аз балл саны-20 балл.

3.6B01506 География білім беру бағдарламасы бойынша әңгімелесу өткізуге арналған сұрақтар

- орта білім беру базасында

Пән бойынша педагогикалық қызметке кіріспе".

Білім беру ерекшеліктері және оның қазіргі әлеуметтік-мәдени жағдайдағы рөлі. Болашақ мұғалімнің жеке басы және оның қазіргі қоғамдағы проблемалары. География мұғалімінің жеке басына қойылатын талаптар. Педагогикалық мамандықтың жалпы сипаттамасы. Қарым-қатынас педагогикалық қызметтің негізі ретінде.

"Жалпы жертану" пәні бойынша.

"Атмосфера" ұғымы, оның шекаралары. Атмосфераның құрамы мен құрылымы. Атмосфераның айналымы. "Гидросфера" ұғымы. Су айналымы, оның негізгі байланыстары. Судың қасиеттері. Дүниежүзілік мұхит, оның құрамдас бөліктері. Жердің Литосферасы. Жер бедері туралы жалпы мәліметтер. Жер бедерінің жіктелуі. Жердің мегарельефін орналастырудың негізгі заңдылықтары.

"Топырақтану негіздері бар топырақ географиясы" пәні бойынша.

Топырақ туралы түсінік. Табиғаттағы және қоғамдағы топырақтың рөлі. Топырақтың химиялық құрамы. Топырақтағы химиялық элементтердің қосылыстарының формалары. Топырақ түзілу факторы ретінде Атмосфера және климаттық жағдайлар. Организмдер топырақ түзілу факторы ретінде. Топырақ түзуші жыныстар топырақтың пайда болу факторы ретінде. Жер бедері топырақ түзілу факторы ретінде.

"Литосфера туралы ілім" пәні бойынша.

Рельефтің пайда болу процестері, факторлары және шарттары. Климат жер бедерінің қалыптасуының шарты және факторы ретінде. Рельеф туралы жалпы түсініктер. Рельеф түрлері, пішіндері және элементтері. Жер бедерінің жіктелуі. Магматизм мен вулканизм туралы жалпы түсініктер. Вулканизмнің көрінісі мен орналасу географиясы.

"Мектептегі картография негіздері" пәні бойынша.

Географиялық картаның анықтамасы және оның негізгі қасиеттері. Географиялық карта элементтері. Географиялық картаның масштабы, масштаб түрлері. Географиялық координаттар жүйесі. Карта бойынша географиялық координаттарды анықтау. Карталардың мазмұны, масштабы, аумақты қамту, пайдалану тәсілі және т.б. бойынша жіктелуі. картографиялық проекциялар және олардың түрлері. Картографиялық белгілер және олардың функциялары.

- жоғары білім базасында

"Педагогикалық қызметке кіріспе" пәні бойынша.

Педагогикалық қызмет, оның құндылық сипаттамалары. Жеке тұлғаға бағытталған білім беру тұжырымдамасы және педагогикалық қызметке құзыреттілік көзқарас. Педагог әртүрлі деңгейдегі және типтегі білім беру мекемелеріндегі оқу-тәрбие процесінің жетекші қатысушысы ретінде. Үздіксіз білім беру жеке тұлғаның кәсіби сұранысының факторы және болашақ маманды даярлауда құзыреттілік тәсілді жүзеге асыру шарты ретінде.

"Жалпы жертану" пәні бойынша.

Географиялық қабықтың құрылымы, ерекшелігі. Географиялық қабық. Географиялық қабықтың пайда болуының ғарыштық және планетарлық факторлары. Ендік зоналылығы

және биіктік зоналығы. Адам және географиялық қабық. Географиялық қабықтың заңдылықтары.

"Топырақтану негіздері бар топырақ географиясы" пәні бойынша.

Топырақтың морфологиясы мен құрылымы. Топырақтың гранулометриялық құрамының жіктелуі. Топырақтың гранулометриялық құрамының генетикалық және экологиялық маңызы. және топырақтың қаңқа құрамы. Топырақтың минералды бөлігінің құрамы мен қасиеттері: бастапқы және қайталама минералдар. Топырақтың қышқылдығы мен сілтілігінің табиғаты. Топырақтың қышқылдығы мен сілтілігінің экологиялық маңызы. Топырақтың мелиорациясы туралы түсінік. Топырақтың жіктелуі, таксономиясы және номенклатурасы. Топырақтың географиялық таралу заңдылықтары.

"Литосфера туралы ілім" пәні бойынша.

Эндогендік морфогенез. Геоструктуралар туралы жалпы түсінік. Материктердің негізгі тектоникалық құрылымдары. Рельеф эндогендік және экзогендік процестердің өзара әрекеттесуінің нәтижесі ретінде. Рельеф пен рельеф түзуші процестердің зоналылығы мен азоналдылығы. Морфоструктуралар мен морфоскульптуралардың негізгі түрлері. Олардың географиялық орналасу ерекшеліктері. Рельефтің пайда болуының маңызды факторы ретінде тау жыныстарының ауа-райы. Ауа-райының түрлері, оның географиялық көрінісінің ерекшеліктері.

"Мектептегі картография негіздері" пәні бойынша.

Картографиялық проекциялар туралы түсінік. Жердің физикалық бетінен жазықтыққа өту үшін жобалау әдісін қолдану. Ұзындықтардың, бұрыштардың және аудандардың картографиялық проекцияларындағы бұрмаланулар. Бұрмалау эллипсі. Проекцияларды меридиандар мен қалыпты тор параллельдерінің түріне қарай жіктеу. Азимутальды, конустық және цилиндрлік проекциялар. Картографиялық белгілердің негізгі топтары. Картографиялық жалпылау түрлері.

- шетел азаматтары

"Педагогикалық қызметке кіріспе" пәні бойынша.

Қазақстан Республикасының Білім беру жүйесі. Білім беруді дамытудың 2025 жылға дейінгі мемлекеттік бағдарламасы. ҚР Білім беру жүйесін дамытудың негізгі үрдістері. ҚР-да инклюзивті білім беру жүйесін дамыту. Қазақстан Республикасының Білім беру жүйесіндегі өзекті мәселелер.

"Жалпы жертану" пәні бойынша.

Қазақстандық ғалымдардың география ғылымын дамытуға қосқан үлесі. Қазақстан аумағындағы ендік зоналылығының және биіктік зоналылығының көрінісі. Қазақстанның негізгі ландшафттары.

"Топырақтану негіздері бар топырақ географиясы" пәні бойынша.

Қазақстанда топырақтанудың даму тарихы. Қазақстан аумағындағы топырақ түрлері және олардың сипаттамалары: Оңтүстік чернозем, гумусы аз, кәдімгі чернозем, қара каштан топырағы, Ашық каштан топырағы, қоңыр шөлді топырақ, сұр-қоңыр шөлді топырақ.

"Литосфера туралы ілім" пәні бойынша.

Қазақстандық ғалымдардың литосфера туралы білімді дамытуға қосқан үлесі. Қазақстан рельефінің қалыптасу заңдылықтары. Қазақстан аумағының рельефі. Қазақстанның морфқұрылымдарының жіктелуі.

"Мектептегі картография негіздері" пәні бойынша.

Географиялық атластарды аумағы, мақсаты, пайдалану тәсілі бойынша жіктеу. Ұлттық атластар. Қазақстанның Ұлттық атласы. Картадағы шет тіліндегі атауларды беру формалары.

4.Әдебиет / Литература:

1. География почв с основами почвоведения : учебник / В. В. Добровольский. - М. : ВЛАДОС, 2001. - 384 с
2. Геоморфология : учебное пособие / ред. А. Ласточкин. - М. : Академия, 2005. - 528 с.
3. Жалпыгеоморфология : оқулық / С. А. Құсайынов. - Алматы : Қазақ университеті, 2006.
4. Картография с основами топографии. Под ред. Г. Ю. Грюнберга М., 1991
5. Колосова Н.Н., Чурилова Е.А., Кузьмина Н.А. Картография с основами топографии. М., 2006
6. Кукушин В.С. Введение в педагогическую специальность – Ростов н/Д, 2012
7. Почвоведение с основами геологии : учебник / В. П. Ковриго, И. С. Кауричев, Л. М. Бурлакова. - М. : Колос, 2000. - 416 с
8. Общее землеведение. Учебник для студентов. Мильков Ф.Н. Издание: Высшая Школа, Москва, 1990 г., 335 стр
9. Почвы и земельные ресурсы Северо-Казахстанской области : учебно-методическое пособие / А. А. Грибский. - Петропавловск : СКГУ, 2004.
10. Савцова Т.М. Общее землеведение. М., 2008 г. – 235 с.
11. Селиверстов Ю.П. Землеведение: Учебное пособие для студ. вузов / Селиверстов Ю.П., Бобков А.А. – М.: Издательский центр «Академия», 2004. – 304 с.
12. Хан Н.Н., Калиева С.И. Введение в педагогическую профессию – Алматы, 2013
13. Южанинов В.С. Картография с основами топографии: Учебное пособие. – М.: Высш. шк., 2001